

компетентність студентів торговельно-економічного профілю є явищем багатовимірним, яке представлене у сукупності чотирьох компонентів: світоглядно-мотиваційного, теоретико-когнітивного, практично-діяльнісного і функціонально-творчого.

Отже, якісне формування професійних компетенцій у майбутніх фахівців торговельно-економічного профілю надасть реальну можливість підготувати професіоналів відповідного рівня, конкурентоздатних на ринку праці, що вільно володіють своїми професійними навичками, орієнтовані в суміжних галузях діяльності, здатних до ефективної роботи, готових до постійного професійного розвитку, соціальної і професійної мобільності.

УДК 378.147

В.І. Федак, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Вступаючи в Європейське Товариство, Україна повинна бути готова до конкурентної боротьби не тільки за ринок збуту, а й за власний ринок товарів та послуг, у тому числі освітніх.

Для інтеграції України в ЄТ в системі вищої освіти проводилось багато перетворень, в результаті чого структура навчання у ВНЗ перебудована у відповідності до структури навчання провідних країн світу.

Впровадження інноваційних технологій навчання впливає на подальший розвиток високоякісної вищої освіти, яка базується на постійному вдосконаленні навчально-виховного процесу. Найважливішим складником навчально-виховного процесу є навчально-методична робота, що спрямована на методичне забезпечення й удосконалення існуючих форм занять викладачів зі студентами.

На фоні скорочення часу аудиторного навчання саме самостійна робота має стати основою для формування індивідуальності та високої компетентності молодого фахівця. Це можливо за умови, якщо поставити студента в таку ситуацію, щоб він був не об'єктом викладання, а суб'єктом навчання, на рівні з викладачем приймаючи участь в навчальній діяльності. Пізнавальна активність підсилюється індивідуалізацією самостійної роботи та активізується в рамках дистанційного навчання. Креативність формується при навчанні через

інтерактивні методи (метод кейс-технологій і метод проектів). Самостійна робота студента – основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Такий вид роботи необхідний для оволодіння дисципліною, а також для формування уміння приймати на себе відповідальність та знаходити конструктивні рішення.

Навчальний матеріал, що опрацьовується власноруч, засвоюється значно краще, ніж прослуханий під час лекції. Вивчення матеріалу та застосування на практиці отриманої інформації відбувається шляхом виконання практичних завдань на комп'ютері безпосередньо студентом. Тому значна частина навчального часу повинна бути саме самостійною роботою. Матеріал, викладений на лекції або на практичному занятті, є основою для доповнення та уточнення студентом під час самостійного опрацювання.

Засоби навчання нового покоління – це електронні навчальні посібники, мультимедійні курси, відеолекції, сайти електронних бібліотек, ресурси, що містять інформаційні джерела у сканованому вигляді, графічні редактори, ресурси для створення презентацій (в тому числі відео- та он-лайн) та ін.

Мотивацією до самостійного навчання студента повинен бути інтерес до дисципліни, а не до отриманої наприкінці оцінки. Це може бути забезпечено високою якістю викладання та творчим підходом викладача.

Організації самостійної роботи на більш високому рівні може сприяти застосування технології проектного і проблемного навчання. Проблемне навчання – це така організація освітнього процесу, коли студент систематично включається викладачем в пошук вирішення нових для нього проблем. Структура процесу проблемного навчання є системою пов'язаних між собою проблемних ситуацій, які можуть ускладнюватися. Методи самостійного придбання знань засновані на використанні проблемного вчення. Вони стимулюють інтерес студентів, змушують їх аналізувати ситуацію, виділяючи відомі і невідомі дані, висувати припущення за рішенням проблеми і перевіряти правильності цих припущень; таким чином, студент самостійно вибудовує траєкторію своєї учбової діяльності. Концепція проблемного вчення має в своїй основі розвиток, а не засвоєння знань, в той же час, в ній закладена ідея більшої міцності знань при їх самостійному придбанні студентом. Технологія проектного навчання (метод проектів) – це сукупність прийомів, дій студентів в їх певній послідовності для досягнення поставленого завдання – вирішення певної проблеми, що має важливе значення для студентів і оформленої у вигляді якогось кінцевого продукту. Основна мета проектного навчання полягає в

наданні можливості студенту самостійного придбання фахових компетенцій в процесі вирішення практичних завдань або проблем, що вимагають інтеграції знань з різних наочних областей. Ця технологія передбачає сукупність дослідних, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Таким чином, самостійна робота – необхідна складова освітнього процесу. Вона сприяє формуванню інтелектуальних та творчих якостей, які необхідні майбутньому фахівцеві, виховує потребу постійного поповнення своїх знань, сприяє розвитку працелюбності, прагнення до самоосвіти, організованості й ініціативи.

УДК 378.147

О.М. Филипенко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Підвищення якості вважається однією з найбільш актуальних проблем, що стоять перед системою сучасної освіти.

Рішення цього завдання прямо пов'язане з підготовкою кваліфікованих кадрів для ринкової економіки. Сьогодні найважливішими вимогами ринку праці є здатність до системного мислення, до інноваційної діяльності, уміння трансформувати інформацію в нові знання й знаходити їм практичне застосування.

У зв'язку із цим зростає роль вузів у підготовці й випуску висококваліфікованих фахівців, здатних до професійної мобільності. Необхідне переосмислення основних функцій системи освіти з урахуванням нових вимог, що впливають із логіки розвитку ринкових відносин, беручи до уваги соціально-економічні зміни, пов'язані зі становленням економіки, заснованої на знаннях.

Говорячи про сучасний контекстний супровід освітньої діяльності студентів в оволодінні системними, інструментальними, соціально-особистісними й спеціальними знаннями, уміннями, варто виділити компетентісний підхід. Основна концепція компетентісного підходу – зсув акцентів із сукупності знань на здатності виконувати певні функції, використовуючи знання. А це веде до зміни кінцевої мети освіти випускника – з обсягу засвоєних знань на сформовані компетенції. Компетентність стала розумітися як характеристика успішності навчання, а компетенції – як мети навчального процесу. Це дозволить по-новому розглядати якість освітнього процесу у ВНЗ.